

In this context, we should also go beyond our country and pay attention to world development. There is a time when humanity has a choice: uniting in a democratic and environmentally friendly community, or the physical destruction of planet Earth. We can well live in a society structured on the basis of communities of different levels, using already existing or newest technologies for everyone's livelihood and material well-being. Otherwise, we run the risk of losing personal and economic freedom through a world-class oligarchy based on maximizing profits and tyranny. In countries where poverty has not created a social crisis, this factor will become environmental hazards and danger to human life. Therefore, it is now necessary to speak of ecology, environmental and human security, not from the point of view of the natural sciences [3, 47-49], but by incorporating these ideas into economics and law. The ecological balance of the planet Earth can be created only through rational and effective management structures and a social and economic sectors.

The man is the foundation of any state (society), but because it was forming her mind to create the basis for the greening of business. Law plays a major role in such formation, given the existence of a system of checks and balances, rewards and punishments, etc. In general, the proposed focus on the man, his legal education, every normal socialization that would create an acceptable balance in the formation of environmental policy and business needs at different levels.

List of sources used

1. Popovich TG Supportive development as the legal basis of ecological relations of economic relations. Private law and entrepreneurship. 2020. Vol. 20. pp. 165-168. URL: <http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2020/20/32.pdf> (date of appeal 30.03.2020).

2. Nikola SO Formation of the system of economic stimulation of nature management in the conditions of ecologization of entrepreneurial activity. Qualifying scientific work on the rights of the manuscript. URL: <http://www.impeer.od.ua/images/Dissertations/2018/Nikola.pdf> (date of appeal 30.03.2020).

3. Greening educational space of modern secondary school: Monograph / AN Pustovit, Kolonkova A., A. Prutsakova G. Tarasyuk, J. Solobay. H., 2016. 154 p. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/705317/1/monographia%20Ekologizatsia%20prostoru.pdf> (date of appeal 30.03.2020).

УДК 346

Санченко А.Є., к.ю.н., с.н.с., провідний науковий співробітник відділу проблем модернізації господарського права та законодавства, керівниця Центру перспективних досліджень і співробітництва з прав людини в сфері економіки

Інститут економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ, Україна

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ ТА СТАЛІЙ РОЗВИТОК: А POTENTIA AD ACTUM

Питання захисту прав людини у сфері економіки актуалізувалося в глобалізованому світі та вимагає узгодженого врегулювання на основі міжнародних норм і стандартів. Дана

проблематика є новим комплексним політико-правовим і соціально-економічним виміром і потребує вивчення та розв'язання для забезпечення сталого розвитку.

Ключові слова: права людини та бізнес, глобалізація, сталий розвиток.

Україна як держава-член ООН, Ради Європи й ОБСЄ бере участь у розробці й ухваленні міжнародно-правових норм і стандартів та має виконувати міжнародні зобов'язання щодо захисту прав людини. У цьому контексті Україні варто реагувати на міжнародному та національному рівнях на очевидні тенденції останніх десятиліть, які відзначені актуалізацією пріоритету захисту прав людини в сфері економіки. Дані тенденції обумовлені значною інтенсифікацією загальносвітових глобалізаційних і євроінтеграційних процесів економічного характеру, котрим властиве збільшення числа крупних суб'єктів господарювання (транснаціональних включно), і масштабів їхньої діяльності. Це відповідним чином спричиняє посилення їх ролі в суспільних відносинах у статусі потужних акторів, а також й їх впливу на реалізацію прав людини, що може бути як конструктивним та стимулюючим, так і несприятливим, а іноді навіть руйнівним та злочинним. Характерно, що господарська діяльність справляє вплив не лише на трудові, але й на нетрудові права та основоположні свободи людини: право на життя, свободу і безпеку особистості та повагу до приватного життя; на достатній життєвий рівень (у т.ч. на достатнє харчування, відповідний одяг і житло); на свободу слова та інформацію; на свободу думки, совісті і релігії; на недискримінацію та свободу об'єднань, тощо.

Ряд вагомих міжнародних актів і політико-правових рішень стоїть на варті захисту прав людини, яка (в самому загальному контексті) в економічних відносинах відіграє одночасно декілька ролей – замовника продукту, його виробника, учасника його розподілу, споживача. Глобальні рамки розвитку людства на прийдешні десять років визначені Резолюцією Генасамблеї ООН № 70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», яка окреслила 17 Цілей сталого розвитку (далі - ЦСР). Вони носять комплексний та неподільний характер і забезпечують збалансованість одразу трьох компонентів сталого розвитку: економічного, соціального, екологічного. При цьому Глобальний Порядок денний чітко позиціонований як план дій для *людей*, планети і процвітання. Він відображає узгоджену волю держав світу забезпечити можливість для всіх людей реалізувати свій потенціал в умовах гідності й рівності та в здоровому навколишньому середовищі, а також «нікого не залишити осторонь» і захищати права людини [1].

Ці людино-центристські орієнтири базовані на міжнародному фундаменті Білля про права людини, відповідних договорах ООН, МОП, Ради Європи (далі – РЄ), актах ЄС, ОБСЄ та інших міжнародних організацій. Однак у контексті парадигми «права людини та бізнес» провідником діючих міжнародно-правових норм і стандартів є Керівні принципи ООН з питань бізнесу та прав людини (далі – Керівні принципи), ухвалені в 2011 році Резолюцією Ради ООН з прав людини № 17/4 [2]. Вони спрямовані на забезпечення реалізації трьох засадничих концептів: обов'язок держав забезпечувати і захищати права людини; корпоративна відповідальність бізнесу поважати права людини; надання

належних засобів ефективного захисту прав людини. З метою подальшого розвитку двох із них у 2018 р. прийнято Резолюцію Ради ООН з прав людини № 38/13 «Підприємництво і права людини: підвищення підзвітності та вдосконалення доступу до засобів захисту прав людини» [3].

Керівні принципи є інструментом міжнародного «м'якого» права, однак їх вагомість є такою, що у стислий час вони отримали визнання серед урядів держав, бізнес-середовища, громадськості та міжнародних організацій, у т.ч. РЄ та ЄС [4]. Так, у 2014 році Комітет міністрів РЄ прийняв Декларацію щодо підтримки Керівних принципів [5] і закликав держави-члени виконувати їх, а в 2016 році ним ухвалена Рекомендація CM/Rec (2016)3 про права людини та бізнес [6], що в унісон із ООН спонукає держави-члени розробити, прийняти та реалізувати національні плани дій (далі - НПД) у цій сфері.

Переконливим підтвердженням актуальності Керівних принципів для регулювання специфіки дотримання прав людини в економічних відносинах є те, що 25 країн вже запровадили НПД та 30 країн на шляху до їх прийняття [7]. Зазначимо, що ООН позиціонує НПД як стратегічний інструмент розвитку політики держав, яка відповідно до Керівних принципів має бути спрямована на захист прав людини від несприятливих впливів з боку бізнесу [8]. Тож НПД є ключем *a potentia ad actum* – від можливого до дійсного – у справі реалізації Глобального порядку денного, сенсом якого є людина та її благополуччя на збереженій для здорового життя планеті.

Водночас, очевидно, що поточні стратегічні та програмні політико-правові акти України належним чином не зорієнтовані на системний підхід до забезпечення прав людини в сфері економіки. Це стосується як Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», так і Національної стратегії у сфері прав людини та інших галузевих документів, а також планів їх реалізації. Внаслідок цього на тлі політичних і соціально-економічних викликів, загострюються проблеми, пов'язані із недотриманням і недостатнім захистом прав людини. Слід підкреслити, що термін дії названих актів незабаром спливає, й це відкриває можливості для врахування проблематики прав людини в сфері економіки в нових актах. Наголосимо, що Указом Президента України №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [9] Уряду доручено забезпечити проведення аналізу прогнозних і програмних документів з урахуванням ЦСР та за його результатами вжити заходів для їх удосконалення. Отже, Уряд повинен виявити готовність при виконанні вищезазначеного Указу керуватися настановами ООН та РЄ про права людини в сфері бізнесу.

Зазначимо, що Україна зусиллями науковців і громадськості останніми роками розпочала підготовчу роботу з впровадження Керівних принципів, втім політичних рішень явно бракує. Зокрема, у 2019 р. було проведено оцінювання базових показників рівня реалізації стандартів прав людини в сфері бізнесу, і Міністерство юстиції брало участь у цій роботі. Проте зі зміною Уряду даний напрям «випав» з переліку його пріоритетів. Водночас варто наголосити на серйозній увазі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини до цього напрямку правозахисту. Так, у 2019 році за нашою експертною порадою Уповноважений ініціював створення Міжсекторальної

платформи експертів із просування прав людини в сфері бізнесу в контексті імплементації ЦСР. Означені ініціативи є добрим початком суспільно-важливої справи, що має стимулювати Уряд, бізнес-середовище та громадськість до консолідації потенціалу на користь сталого розвитку держави, де людина є не декларованою, а реальною цінністю.

Список використаних джерел

1. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН A/RES/70/1 від 25.09.2015 р. «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року». URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015>.
2. Керівні принципи ООН з питань бізнесу та прав людини, 2011 р. URL: http://www.iepd.kiev.ua/?page_id=8524.
3. Business and Human Rights - A handbook for legal practitioners. By Claire Methven O'Brien. Council of Europe, November 2018. – P. 12.
4. Резолюція Совета ООН по правам человека A/HRC/RES/38/13 от 06.07.2018 г. «Предпринимательство и права человека: повышение подотчетности и улучшение доступа к средствам правовой защиты». URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G18/221/92/PDF/G1822192.pdf?OpenElement>.
5. Declaration of the Committee of Ministers on the UN Guiding Principles on business and human rights, adopted on 16 April 2014). URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805c6ee3
6. Рекомендація CM/Rec(2016)3 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про права людини та бізнес, прийнята 2 березня 2016 р. URL: http://www.iepd.kiev.ua/?page_id=8524.
7. State national action plans on Business and Human Rights. URL: <https://www.ohchr.org/EN/Issues/Business/Pages/NationalActionPlans.aspx>.
8. Guidance on National Action Plans on Business and Human Rights. UN Working Group on Business and Human Rights, 2016. URL: https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/UNWG_NAPGuidance.pdf.
9. Указ Президента України №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 року URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>.

УДК 343.13

Шустрова К.В., к.ю.н., доцент кафедри соціально-політичних та економічних дисциплін *Криворізького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*

Гаврилюк М.Ю. студентка I курсу магістратури *Криворізького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИДАЧІ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Анотація. Розглядається процес видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення та території іншої країни. Досліджуються їх гарантії прав та інтересів у процесі такої видачі.

Ключові слова: екстрадиція, екстрадиційні відносини, міжнародна співпраця, права, процедура.

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., академік НААН, д-р екон. наук, ректор університету, голова оргкомітету.

Новак В.П., д-р біол. наук, професор, перший проректор.

Варченко О.М., професор, д-р екон. наук, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету.

Димань Т.М., професор, д-р с.-г. наук, проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності.

Борщовецька В.Д., доцент, канд. пед. наук, декан факультету права та лінгвістики.

Качан Л.М., доцент, канд. с.-г. наук, завідувача відділу аспірантури та докторантури, вчений секретар університету.

Нікітенко О.І., професор, д-р юрид. наук, Заслужений юрист України, професор кафедри публічно-правових дисциплін.

Ковальчук І.В. доцент, канд. юрид. наук, в.о. завідувача кафедри публічно-правових дисциплін.

Копотун І.М., професор, д-р юрид. наук, проректор з міжнародних зв'язків Академії ГУСПОЛ (Чеська Республіка), віце-президент Європейського інституту післядипломної освіти (Словацька Республіка), професор кафедри кримінального права та судочинства Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука.

Куліш А.М., професор, д-р юрид. наук, заслужений юрист України, директор Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету.

Фоменко А.Є., доцент, канд. юрид. наук, ректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Бисага Ю.М., професор, д-р юрид. наук, Заслужений юрист України, Директор Інституту держави і права країн Європи.

Сімакова С.І., доцент, канд. юрид. наук, доцент кафедри публічно-правових дисциплін.

Бровко Н.І., доцент, д-р юрид. наук, доцент кафедри теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін.

Грама М.О., доцент, канд. юрид. наук, департамент кримінального права юридичного факультету Молдовського державного університету

Царенко Т.М., доцент, канд. вет. наук, начальник відділу наукової та інноваційної діяльності.

Вовкотруб Н.В., доцент, канд. вет. наук, начальник редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар.

Зубченко В.В., доцент, канд. екон. наук, начальник навчально-методичного відділу моніторингу якості освіти та виховної роботи.

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, доцент, координатор НТТМ університету.

«Гарантії забезпечення прав та свобод людини: національний та міжнародний досвід»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції – м. Біла Церква: БНАУ, 2020.- 70 с.

Матеріали електронного збірника присвячені актуальним проблемам, що стосуються гарантії забезпечення прав та свобод людини в національному та міжнародному аспектах.

У публікаціях досліджуються: адміністративне право та процес; фінансове право; інформаційне право; кримінальне право; кримінально-виконавче право; кримінологія; кримінальний процес; криміналістика; оперативно-розшукова діяльність; судова експертиза; судові та правоохоронні органи; міжнародне публічне та приватне право; право Європейського союзу; конституційне право; муніципальне право; цивільне право та процес; сімейне право; житлове право; право інтелектуальної власності; екологічне, земельне, аграрне право; природоресурсне право; господарське право та процес; трудове право, право соціального забезпечення; теорія та історія держави і права; філософія права.